

Volvo Cars remissvar angående Ny myndighetsstruktur för finansiering av forskn. och innov. (SOU 2023:59)

Volvo Cars har beretts möjlighet av Regeringskansliet att inkomma med synpunkter på utredningen "Ny myndighetsstruktur för finansiering av forskning och innovation (SOU 2023:59) och dess förslag".

Denna inlägga har beretts i dialog med olika samverkanspartners, främst då Teknikföretagen, men också MobilitySweden, Sveriges Ingenjörer, Chalmers Tekniska Högskola, Uppsala Universitet, Lunds Universitet, RISE. Volvo Cars står till förfogande för att förtydliga och fördjupa remissvarets samtliga delar vid behov och önskemål.

Volvo Cars synpunkter

Volvo Cars delar utredningens analys av nuläge och den historiska bakgrunden av Sveriges statliga forskningsfinansieringssystem. Dagens situation är splittrad med avseende på organisationer, uppdrag och i tid – att skapa långsiktighet och helhetsgrepp är utmanande. Volvo Cars delar därför också ambitionen i utredningens förslag att skapa samordning, större helhet och tydlighet.

Samtidigt ansluter sig Volvo i huvudsak till Teknikföretagens resonemang om osäkerheten kring genomförandet av den föreslagna omorganiseringen. Redan i Volvo Cars inspel till Forsknings- och innovationspropositionen (hösten 2023) förde bolaget fram vikten av hastighet och samordning för att kunna möta global konkurrens och grön nyindustrialiseringen – främst då genom Teknikföretagens förslag om nationella teknikstrategier. Konkurrensen är knivskarp, både i tid, målsättningar och genomförande. Här är samordning, tidsatta tydliga lösningsagendor för samhällsproblem i de olika tekniksektorerna och tydlig resurssamling avgörande för fortsatt svensk konkurrenskraft. Utredningens förslag går i denna riktning, vilket är positivt. Utredningen pekar vidare på en klar ambition i ökad handläggningseffektivitet och långsiktig stabilitet, med större samhällseffekt och mindre (relativt sett) administration, samtliga inriktningar som Volvo Cars stöder.

För Volvo Cars är det avgörande att svensk långsiktigt kunskapspolitik har ett kombinerat fokus på kvalitet, tillämpbarhet, samverkan och kunskapsförsörjning. Utgångspunkten för forskningsfinansieringen behöver vara en 360-graders analys och strategi för forskning, utbildning, livslångt lärande och infrastruktur. Målsättningen för forskningsfinansiering skall vara tydligt inriktad mot konkurrenskraftig tillväxt vilket är ekvivalent med arbetstillfällen i näringslivet och att lösa samhällets utmaningar. Sedan reformerna i början av 90-talet, så har en systematisk "separation of concerns"-politik bedrivits inom högre utbildning och forskning i Sverige. Trenden har varit internationell, och Volvo Cars välkomnar utredningens större grepp. Dock kvarstår ett flertal utmaningar där utredningen särskiljer på grundforskning, forskardriven excellens och samhällsutmaningar med tillämpningar. Utan kvalitet och internationell excellens så saknas grunden

för globalt konkurrenskraftig och avancerad industri i Sverige. Volvo Cars konkurrerar idag med fordonsföretag som tar rymdforskning rakt in i fordonen. Om inte samma excellens knyts på ett tydligt sätt till utbildning – och ledande utbildningar inte knyts till excellensforskning i samverkan runt relevanta samhällsutmaningar – så saknas också grunden för strategiskt långsiktig rekrytering av ny kompetens till den avancerade industrin. Forskningens frihet är fundamental och avgörande men får inte vara ett självändamål utan tydlig ambitionsinriktning – valet av områden och relativ finansiell storlek för dessa, är ytterst samhällets samlade ansvar. Detta gäller också för grundläggande forskning.

Detta är större helhetsgrepp genom exempelvis tydliggjord interaktion med utbildningsprofileringen i högre utbildning, tillgång till laborativ utrustning och större, mer avancerad infrastruktur men fortfarande nivån ”under” de nationella och internationella resurserna, för såväl studenter från grundläggande till forskarstuderande nivå samt för forskarna själva är en mycket väsentlig komponent för en fortsatt framgångsrik svensk kunskapsnation. Volvo Cars noterar att detta helhetsgrepp inte ligger till fullo inom utredningens ram, men uppmanar regeringskansliet att ändå med kraft beakta detta avgörande helhetsbehov i Sverige. Volvo Cars önskar vidare framföra en grundläggande reflektion och avseende omorganiseringens genomförande. Bolaget stödjer ambitionen och förslaget *principiellt*, även om ett än större helhetsgrepp är önskvärt (se ovan). Däremot ifrågasätter Volvo om enda vägen för att uppfylla utredningens förslag är faktiska myndighetssammanslagningar och om tiden som detta tar i anspråk är möjlig att motivera utifrån den globala och tidsatta konkurrens vi ser.

Ett alternativ väg framåt är att genom tydliga regleringsbrev instruera existerande myndigheter att skapa en samverkansgruppering för samordning och genomförande av de ambitioner som utredningen för fram. Detta borde gå att genomföra med betydligt högre hastighet än en så fundamental omorganisation som förslaget för fram. Det är angeläget att Regeringskansliet beaktar riskerna i genomförandet m.a.p. organisationskulturer och rutiner. Inom såväl offentliga- som privata organisationer så finns ett stort antal exempel under de senaste 25 åren där svårigheter och effektivitetsförluster uppkommit i samband med sammanslagningar och omorganisationer. Med detta sagt, så finns också exempel på lyckade sammanslagningar och omorganisationer – men utifrån Volvo Cars perspektiv så förefaller det svårt att ens historiskt korrelera framgången med ingångsvärdena, vilket vi tolkar som en betydande okänd risk i genomförandet. Det är en risk som – om förslaget genomförs – måste följas noga med stor detaljinsikt. Regeringskansliet bör ha en hög handlingsberedskap för att kunna mitigera denna, om man väljer att genomföra förslaget.

Sammantaget står vi bakom utredningens analys och ambitioner, men pekar på behovet av synkronisering med högre utbildning och infrastruktur, samt Nationella Teknikstrategier. Volvo Cars vill också föra fram den alternativa möjligheten att genom regleringsbrev till existerande myndigheter uppnå en likartad samordning på kortare tid. För det fall Regeringskansliet beslutar att genomföra förslaget om myndighetssammanslagning och omstrukturering, så föreslår Volvo en särskild riskmitigeringsstrategi för att kunna avvärja de historiskt frekvent förekommande problem som stora sammanslagningar ofta medför.

Göteborg den 29 januari, 2024

Stefan Christiernin
Head of Engineering Research
Volvo Car